

OVERDENKING

Lezen: Galaten 3: 1 - 14 “...;immers, de rechtvaardige zal uit geloof leven. “

Galaten 3: 11^b

HERVORMINGS(DAG)

“De kerk gedenkt de dag van de kerkhervorming”, zo staat het in de Kerkorde van onze kerk. In de afdeling “HET LEVEN VAN GEMEENTE EN KERK”, onder de rubriek “De eredienst” (Artikel VII, lid 3).

3. De kerk viert de dag des Heren.

De kerk viert en gedenkt op bijzondere dagen de komst, de geboorte en de verschijning van Christus, zijn lijden, sterven en opstanding, zijn hemelvaart en de uitstorting van de Heilige Geest. De kerk viert de zondag van de Drie-eenheid. De kerk gedenkt de dag van de kerkhervorming.

Het mag op z'n minst opmerkelijk heten dat de kerkorde het gedenken van de dag van de kerkhervorming in het rijtje van de viering van de “dag des Heren” en de overige christelijke feestdagen plaatst. Hoe de kerk de dag van de kerkhervorming gedenkt is niet vastgelegd. Dat de kerk de dag van de kerkhervorming gedenkt, daar gaat het om. De dag van de kerkhervorming, 31 oktober, wordt verbonden met de datum 31 oktober 1517. Op deze datum zou Maarten Luther op de deur van de slotkapel te Wittenberg zijn 95 stellingen hebben aangeslagen. Met behulp van deze stellingen wilde hij een theologisch debat uitlokken. “Uit liefde voor de waarheid” zo schrijft Luther in de inleidende tekst bij de stellingen. Zijn stellingen gaan voornamelijk over het doen van boete, over de aflaat en de positie van de Paus.

Bij het gedenken van de dag van de kerkhervorming is het niet de bedoeling dat we enkel stilstaan bij de historische feiten. We worden opnieuw aan het denken gezet over het gedachtegoed van de Reformatie. Dit gedachtegoed laat zich op één noemer brengen in de kerntekst: “De rechtvaardige zal uit het geloof leven.” Deze ontdekking betekende een doorbraak in de theologie van die tijd. Niet langer stonden de (goede) werken voorop. Allesbeslissend is het geloof. Daarmee samenhangend kwam de genade voorop tegenover de vroegere

verdienste. Nu is het niet zo dat dit de ontdekking van de Reformatie is. Veelmeer gaat het om een herontdekking. Een herontdekking vanuit de bron. In de brief aan de Galaten bijvoorbeeld, legt Paulus dezelfde verbanden en accenten. Misschien was het wel mede de studie over de Galatenbrief die Maarten Luther tot dit inzicht heeft gebracht. In de jaren 1515 en 1516 gaf Professor Luther college over deze brief. De kerkhervorming is niet op naam van één persoon te schrijven. Ook was het geen éénmansactie. Namen als Hus, Calvijn en Zwingli mogen ook in dit verband genoemd worden. Aandacht hebben voor de kerkhervorming wil niet zeggen dat het om een soort heiligenverering van deze theologen zou gaan. Alles draait om de herontdekte uitgangspunten van het geloof. In de taal van de wetenschap van die tijd, het Latijn, geformuleerd als:

“sola fide”(=alleen door het geloof), “sola gratia”(=alleen door de genade), “sola scriptura”(=alleen door de Schrift). Later is hier vaak aan toegevoegd: “solo Christo”(=alleen door Christus). Zo wil het gedenken van de dag van de kerkhervorming ons brengen tot bezinning op het geloof uit genade door de Bijbel. Daarbij klonk van meet af aan ook de spreuk “ecclesia reformata et semper reformanda”. Dat wil zeggen dat het gaat om een kerk die gereformeerd is maar die ook altijd gereformeerd moet worden. Telkens opnieuw en iedere tijd is het nodig dat te beseffen. Iedere tijd kent het gevaar van eenzijdigheid, of vooropstelling van tradities en gewoontes boven de Schrift. Terug naar de bron is altijd weer het parool in de kerk van de hervorming. Tot zover kan het allemaal hoofdzakelijk als een aangelegenheid van de kerk, of de gemeente in het algemeen, overkomen. Niets is minder waar. Ten diepste gaat dit iedere gelovige aan. De (her)ontdekkingen van de Hervorming raken aan ons persoonlijk geloofsleven. In dit gedeelte uit de Galatenbrief wordt onze aandacht gevestigd op Abraham. Van hem kun je leren wat geloven inhoudt. Abraham wordt genoemd de vader van alle gelovigen.

Ds. M. A. Bos